І. ВИПРОБУВАННЯ

Бункер був обставлений з такою розкішністю, що більше скидався на салон у фешенебельному готелі. Стіни вшиті буковими дошками, поліровані м’які меблі, опасисті люстри. з яких лилося денне світло, великий бар, заставлений батареями пляшок, що іскрилися всіма кольорами спектра. І все-таки Террі було тут незатишно, ніби за всіма цими лаштунками вона відчувала вагу холодного бетону і вологої землі. Вкутала шаллю напів-відкриті плечі, окинула присутніх поглядом своїх великих темних очей. Боже, скільки тут військових! А кабіна ліфта через кожні три хвилини викидає нові й нові групки.

— Тобі холодно, люба? — спитав Девід. — Тут не менше двадцяти градусів. Може, вип’єш мадери?

"Багато і швидко говорить, — майнула в неї думка, — певне, хвилюється... Та я й сама... Дрож прой-має..."

— А в мадері хіба більше?

Обличчя Девіда трохи проясніло:

— Двадцять плюс вісімнадцять — мусить зігріти.

Вино справді трохи зігріло, та нервової напруги не зняло — вона відчувалася в рухах і науковців, і військ-ових ("секретних людей", як їх прозвала Террі), у виразах їхніх здерев’янілих облич, ба навіть висіла в повітрі. Тривожне очікування наче паралізувало кожного, крім хіба самого Девіда.

Террі вловлювала ледь помітні торжествуючі зблиски в його очах, здавалося, він от-от почне потирати руки. А чого, власне, йому радіти? Якби він винайшов щось корисне для людства, тоді б... А то — ще одна

бо-мба… Ех, Девід, Девід, що з тобою сталося? Тридцять років — фізик із світовим ім’ям, учасник міжнародних конгресів на захист миру, і раптом… Ну, навіщо йому було встрявати…

Очі Террі повняться смутком. Щось сталося з її чоловіком, а що — не можна розгадати. Зробився потай-ливий, замкнутий. Вона, звичайно, розуміє, що така секретність, як тут, накладає відбиток і на характер, але все-таки… Раніше анічогісінько не приховував од неї, а тепер… Навіть контракт підписав, не порадившись. Тільки вже тут, коли вони причалили до цього злощасного острова, промимрив щось про важливість, необхідність і велич досліджень, якими взявся керувати. Засоби руйнації — велич… Невже це той самий її Девід… Який сенс? Навіщо гратися з вогнем?

Для Террі було як грім з ясного неба, коли дізналася, що проект С-2 повністю фінансує расистський уряд Південної Республіки. Вона так обурилась, що хотіла одразу ж повернутися додому, порвати з Девідом. Та він усе ж таки ублагав: "Зрозумій, що я ненавиджу їх не менше, ніж ти, але треба, повір — це треба… для мене, для нас!" Зрозуміти щось тут важко було, але вона повірила, хоч і сама не знала, як це сталося, невже її Девід, рафі-нований вчений, якого, крім науки і сім’ї, ніщо не цікавило, раптом зробився грошолюбом? І хоч гонорар і саму її приголомшив — п’ятдесят мільйонів доларів до успішного випробування і сто п’ятдесят мільйонів після за-вершення проекту! — Террі була переконана: щастя ні за які скарби на світі не купиш… А в гонитві за мільйо-нами і життя змарнуєш. І взагалі, на цьому острові — як у в’язниці…

Їй до болю, до щему в грудях захотілось вирватися звідси, втекти катером, літаком… Та вона добре усвідомлювала, що це неможливо, і тільки важко зітхнула.

Девід уже сидів біля маленького пульта, встановленого посеред залу, і поглядав на годинника. Розсуну-лися важкі портьєри на стіні, відкриваючи великий стереоскопічний екран. У бункері погасло світло,

гомін враз ущух, і Террі не тільки побачила, а й почула шурхіт хвиль на екрані. Вони легко набігали на прибережний пі-сок, хлюпотіли біля підніжжя великої скелі, що високо здіймалася над водою. В масштабах острова це, власне, була гора, мальовничі схили якої там і сям поросли кущами. Лише в бік океану гора настовбурчилась базальтом і гранітом.

"А все-таки далеченько розташувалися, — подумала Террі, стежачи поглядом за чайкою, що повільно пливла в повітрі біля скелі, — невже це так небезпечно? Ах, шкода, вибух може знищити зелень на схилах..."

Екран створював такий разючий "ефект присутності", що здавалося, ніби прибрали стіну, і ось перед очима жива панорама — долина з поруділою травою, важка гора над синіми хвилями, кигикання чайок, автомобільні гудки...

Раптом проревіла сирена. Певне, сигнал, щоб усі ховалися, щоб острів принишк, завмер, затаїв подих.

Девідові щось доповідають, він киває головою, але поки що рука його лежить на краю пульта — Террі бачить білий манжет, червоний камінь запонки і довгі закляклі пальці. Наче музикант сів до рояля, та ніяк не наважиться вдарити по клавішах.

"Ану, побачимо, яка буде музика... — думає Террі, дивлячись на екран. Щось яскріє на схилі гори — маленька, наче іграшкова пірамідка. — І невже отаке мізерне поколупає гору та ще й вогняним язиком злиже рос-линність на схилі? А що, все може бути, можливо, то ящик Пандори..."

— Вимикаємось, — тихо сказав Девід, і тієї ж миті погас, померк яскравий сонячний день, і в примарно-му освітленні бункера забовваніли постаті. Важкі портьєри знову закрили екран.

Девід заговорив у мікрофон:

— П’ять хвилин до початку…

— Чотири…

— Три…

Ті хвилини тяглися болісно довго, Террі шарпнулася ходити, ступнула кілька кроків, але де тут походиш, коли увесь бункер заставлений непорушними надовбнями в мундирах? І Террі теж закам’яніла.

— Пуск! — трохи істерично вигукнув Девід, і його кістлявий палець утопив червону кнопку.

Террі очікувала гуркоту, струсу, але нічого не сталося, було тихо, найменшого дрижання підлоги не від-чула. "От якби не вдалося! — зловтішно тенькнуло серце. — Щоб увесь проект, як мильна булька…"

— Екран! — порушив напружену тишу чийсь владний голос. — Чому не вмикаєте, док?

— Екран увімкнуто, — сказав Девід, і всі глипнули в той бік і побачили, що штори розсунуті. — Мабуть, вийшла з ладу передаюча антена… Так воно й є.

В його рівному голосі Террі відчула впевненість, стримане торжество. Значить, усе… вдалося?

— Встановити запасну антену, — говорив Девід у мікрофон, — перевірити вмикання…

Коли екран засвітився, Террі скрикнула. Не те що рослинності, самої гори не було! Там, де щойно стояла важка скеля, — парувала вода, і

вітер зносив сизі пасма в далечінь океану. Була гора — і нема. Наче страхітливий джин пожадливо надкусив цей шмат суходолу та й проковтнув скелю.

Усі в бункері заціпеніли. Потім прорвало:

— Вітаю, док!

— Це колосально…

— Грандіозно!

— І ніякої радіації?

Після взяття проб грунту, повітря, води, рослин та інших матеріалів, що були в зоні вибуху, Девід урочисто оголосив:

— Так, панове, жорсткого випромінювання не зареєстровано. Це справді чистий заряд… Стерильно чис-тий!

— Він може зробити стерильним цілий континент, ха-ха-ха! — набундючився генерал. — От прогрес!

Террі аж пересмикнуло від його дурного хахакання. Одійшла в другий кінець бункера, щоб не чути по-жадливих, торжествуючих голосів. Настрій остаточно зіпсувався — може, від усвідомлення безсилля. Бо й справді, що вона може вдіяти супроти цього бездушного, добре злагодженого механізму? Та навіть виїхати звідси неможливо!

Сівши у м’який фотель біля журнального столика, почала знічев’я перегортати ілюстровані журнали. Але й сюди пригупав хахакаючий генерал.

— Дозвольте вас привітати з успіхом… вашого чоловіка! Ми — х-ха — дуже раді… Зараз я передам ра-порт урядові…

Він ухопив її руку своїми двома, шанобливо схилився і поцілував. їй було страшенно гидко, хотілося відсмикнути руку, але натомість зобразила усмішку і щось сказала поблажливе. О боже, що з нею робиться? Що це за суспільство, коли, всупереч своїм бажанням, поглядам, вона змушена потискувати руку вбивці, усміхати-ся до ката, одягненого в мундир? Суспільство? А сама ти хіба не винна? Ну, чому, чому не дала йому ляпаса?

Була мить, коли Террі могла це зробити. Але мить промигнула, рішучості забракло, і вона продовжила люб’язну розмову.

— Доктор пропонує вийти… х-ха-ха — прогулятися до місця вибуху. Ви підете?

Террі, не замислюючись, сказала:

— Якщо Девід запрошує… Я йому вірю.

— А ми почекаємо, хм, побудемо тут. Хоча й ми цілком певні, що радіації нема.

— То чому ж?

— Ну, знаєте… Хіба можна врахувати всі фактори?

Все, що накипіло Террі на серці, прорвалося нещадними дошкульними словами:

— Ви просто боягуз, генерале. Звичайнісінький боягуз! Тому ви й хочете цією бомбою компенсувати брак хоробрості…

Генерал кліпав очима, навіщось обсмикував френч і насторожено озирався.

З неприємного становища його виручив Девід. Як завжди, швидкий, енергійний, він підійшов до них і кинув дружині:

— Террі, я піднімуся, може, на півгодини…

— Подихати свіжим повітрям?

— Так.

— В епіцентрі вибуху? Тоді й я з тобою! Бо тут і справді задушливо.

— Поки що, генерале, — сказав Девід, — ви зможете спостерігати нас на екрані.

— Та вже ж, — ущипливо докинула Террі, — тут безпечніше.

Одутле обличчя генерала пересмикнулося, але він промовчав, тільки поворушив м’ясистими губами та кинув услід гострі дротики поглядів.

Хвилі набігали, як і раніше, океан обдавав теплим подихом, а скелі не було… На її місці зяяла рвана ра-на, яку залила прозора вода.

— Боже мій, — прошепотіла Террі, — яка жахлива сила… Такий невеличкий ящичок…

— Ефект вражаючий, — роздумливо промовив Девід. — Коефіцієнт корисної дії — сто відсотків!

— Девід! — Террі стала і пильно поглянула йому в вічі. — Про яку "корисну дію" тут можна говорити?

Лагідно усміхаючись, він поклав їй руку на плече.

— Не гарячкуй, Террі. По-перше, це — технічний вислів, а по-друге…

— Що "по-друге"?

— Поглянь, який краєвид!

Террі зітхнула: тут і поговорити не можна…

— Та що ж краєвид… Мені здається, планеті боляче…

— Ну, не треба так перебільшувати, — сказав Девід. — Земля велика, дуже велика, і така подряпина…

— "Подряпина"! Зникла ціла гора… До речі, де вона ділася?

— Матерія, що брала участь у цій реакції, анігілювалась.

— Тобто знищилась?

— Слово "анігіляція" означає знищення, але ти ж знаєш, що матерію знищити не можна, — почав пояс-нювати Девід, і голос його набрав лекторського відтінку. — При анігіляції виділяється енергія в сотню разів більша, ніж при термоядерному синтезі…

— Жахливо…

— Нічого жахливого. Відбувається перетворення часточок і античасточок в інші, скажімо, у фотони…

— Світло, промені?

— Так.

— Виходить, скеля зблиснула і… розсіялась світлом у космосі?

— І притому ніякої шкідливої радіації, забруднення середовища…

— Справді "чиста" робота. Але ти не враховуєш, Девід, що середовищу таки завдається шкоди. Щойно ви пограбували планету…

— Не драматизуй, Террі. Кожного року наша Земля одержує з космосу приблизно десять тисяч тонн ме-теоритів. Так що ця втрата швидко поповниться.

— Але ж ти знову…

— Ні, більше випробувань не буде, це — перше і останнє. Далі — серійне виробництво таких… пристро-їв.

— Казав би вже — бомб. Серійне виробництво!

Обличчя їй затьмарилось, біля вуст з’явилися зморшки, наче їй щось заболіло. В очах, які так любив Девід, темнів смуток. Девід стривожився за її здоров’я.

— Не треба так хвилюватися, Террі. Повір мені, що все буде добре, все буде гаразд.

— Серійне виробництво… — повторювала Террі. — Мабуть, уже дідько потирає від утіхи свої пазуристі лапи: невдовзі на Землі загине все живе.

Девід заспокоював її, але сказати міг дуже мало, бо всю їхню розмову чути ж у бункері! Тому й відбувся загальниками, на зразок:

"Заспокойся, не треба згущувати фарб, усе стане на свої місця" і т.п. Террі тільки зі-тхала. Почувалася загнаною в кут, у безвихідь.

Вони вже поверталися до бункера, де мало відбутись офіційне обговорення випробування, коли наткну-лись на Віру — дівчина лежала ниць на вигорілій землі, неначе мертва.

Террі кинулась до неї з криком:

— Віро! Що сталося?!

Дівчина застогнала:

— Очі… Мої очі… Дайте пов’язку…

Лаборантка обома долонями затуляла очі, кучма білого золотистого волосся виділялася на тлі чорного грунту.

— От і маєш… гріх на своїй душі, — схлипнула Террі, зиркнувши на чоловіка.

Девід, здавалося, зовсім не розгубився.

— Як це сталося, Віро? Хіба ви не чули попередження?

— Я думала, встигну… добігти до бункера…

Террі метнулась до медпункту і за кілька хвилин повернулася з лікарем. Це був терапевт, він тільки спромігся накласти щільну товсту пов’язку на очі. Дівчині допомогли підвестися, й, хоч вона ледве стояла на ногах, від карети відмовилася.

— На цьому пекельному острові немає окуліста! — бідкалась Террі. — А їй потрібна негайна кваліфіко-вана допомога…

— Доведеться відправити на материк, — спокійно сказав Девід.

Террі з лікарем повели Віру, а Девід навдивовижу твердим кроком пішов до бункера. "Чи в нього зовсім здерев’яніло серце? — подумала Террі, ковзнувши поглядом по його безжурному, вдоволеному обличчі. — Ніби це зовсім його не стосується!"

II. ВІРА ДАЄ ПРО СЕБЕ ЗНАТИ

Не без труднощів Девіду вдалося відправити свою лаборантку на лікування. Офіцер секретної служби (Террі ущипливо називає їх есесівцями) категорично заперечував, твердячи, що лікаря можна привезти сюди.

— Ще одну сторонню людину? — зауважив генерал. — В такому разі втрата інформації буде куди більша…

— А в якій мірі вона була допущена до секретної роботи, док? — поцікавився офіцер.

Девід пояснив:

— Віра працювала не в спеціальній, а в звичайній фізичній лабораторії…

Зрештою авторитет і становище доктора Девіда — творця анігіляційної бомби — вирішило справу. По-терпілу посадили на вертоліт, і через кілька годин вона вже була на материку.

Террі зауважила, як хвилювався Девід, прощаючись зі своєю лаборанткою, і дуже зраділа: він-таки не зачерствів тут, не все людське стерлося з його душі!

Та минали дні за днями, і Девід ставав усе похмурішим, замкнутим, навіть дражливим. Ніщо, крім робо-ти, його не обходило, навіть скрипки не виймав з футляра, працював несамовито день і ніч. Бувало, що не вихо-див із складального цеху по десять годин. Осунувся, зчорнів, тільки очі сяяли гострим блиском.

— Поглянь у дзеркало, — говорила дружина, — чи впізнаєш себе? І навіщо ті мільйони, коли не буде здоров’я?

Девід пообіцяв давати собі відпочинок. Вечорами, якщо заходив Натаніел — друг і помічник Девіда, во-ни влаштовували невеличкий концерт. Девід, хоч і не віртуозно, але, як для аматора, досить добре грав на скри-пці, Террі акомпанувала на роялі.

Часто прогулювались, слухаючи шум хвиль і милуючись зоряним небом. Особливе захоплення Девіда викликав Юпітер.

— Поглянь, Террі, яка велич! А якби ти побачила цього гіганта в телескоп, із супутниками… Сонячна система в мініатюрі!

— Ну, супроти Сонця Юпітер малий, — зауважила Террі.

— Але він складається з тієї самої речовини — водню й гелію. Це, можна сказати, без півхвилини зірка. Йому б ще трохи маси — і запрацювало б термоядерне горно…

Вони віддавали данину і сонцю. Кожної неділі, взявши з собою сніданок, ішли до найдальшого пляжу, що золотою габою обрамляв невеличку затоку. І то вже був їхній день, там вони могли і поговорити, і послуха-ти легіт хвиль.

Дивлячись у далину, де в сизому мареві океан з’єднувався з небом, Девід задумливо говорив:

— Зрозумій, мені хочеться зробити щось велике…

Террі хитала головою, розсипаючи золотисте волосся на засмаглі плечі:

— І ти вважаєш, що бомба…

— Та ні, зовсім ні! Справа не в бомбі, тут ідеться про концентрацію енергії в руках людини…

Тоді вона знімала свої темні окуляри і дивилась на нього примруженими, такими чистими, дитячими очима:

— Але ж і ти сам, і твоя концентрована енергія — в лапах горил!

— Ще донедавна люди одержували енергію з єдиного джерела — Сонця. Тепер навчилися розщеплювати атом. Але хіба цього достатньо? — міркував Девід. — Я хочу викопати новий колодязь, допомогти…

— Горилам? — знову перебила Террі.

Губи їй пошерхли під морським вітерцем, і вона раз у раз проводила по них язиком.

— Зрозумій, що це — наука, дослідження. А ніхто не взявся фінансувати — ні Асоціація науки, ні Фонд розвитку, не кажучи вже про уряд. А ці, як ти кажеш, горили, фінансують. Це якраз те, що мені треба.

— І тобі зовсім байдуже, в чиїх… лапах…

— Ти дивишся на все крізь темні окуляри, Террі. Окрім самого мене, ніхто не зможе пустити в дію ці пристрої. Ну, а я… не буду ж я кидати їх на міста!

— Ой Девід, мені страшно… Ти граєшся з вогнем… А що, як отой тонкогубий інженер підбере ключика? Він же не відходить від тебе й на крок. Остерігайся цього типа! Бо якщо він зуміє прочитати твої формули… Тоді ти їм будеш просто непотрібний, і вони…

— Я знаю, Террі, це дуже гостра шахова партія, та не бійся, я її виграю!

Скинула окуляри і поглянула в далечінь, океан здіймався синьою стіною, очі вбирали прозору просто-рінь, і тривога поволі вляглася, притихла. Може, й справді вона згущує фарби?

— Гарна наша планета і маленька, мов лялечка.

— А звідки ти знаєш, що маленька? — Девід радісно посміхався, дивлячись на її принадне обличчя.

— Ну, як звідки… Розміри Землі відомі — радіус трохи більший за шість тисяч кілометрів…

— Так, параметри відомі, але все ж таки ми не спроможні уявити нашу планету. Ну, от спробуй зараз, уяви Землю.

Террі заплющила очі, зосередилась.

— Ну, уявляю кулю…

— Глобус?

— Так, спочатку глобус, а зараз більшу, ще більшу…

— Не силкуйся: марна справа. Наша уява витворює тільки модель, розумієш, модель. І, звичайно, зменшену.

— А чому ти так вважаєш?

— Поміркуй сама: мозкові клітини мікроскопічні, отож і образи зовнішнього світу, які в них відбиваються, мусять зменшитись, стиснутись… Отак і вміщується велике в маленькому — діалектика! І мої невеликі пристрої тримають у собі гігантську енергію…

Террі наділа окуляри і лягла горілиць. Під сонячною зливою рожевий її купальник палахкотів, огортав полум’ям засмагле тіло.

— Ти казав, що Сонце — недостатнє джерело енергії. Хіба це так? Просто люди ще не навчилися влов-лювати більше променистої енергії, і вона розсіюється в космосі…

— В цьому ти маєш рацію, Террі. Але треба дивитися далі, глибше. Сонце ж не вічне?

— Що ти маєш на увазі?

— Чорні дірки космосу.

— Ти вважаєш, що й наше Сонце, витративши енергію, почне колапсувати і стане чорною діркою?

— Можливо, що саме так і відбувається еволюція зірок. Людство мусить навчитися… засвічувати погас-лі зорі.

— Ти натякаєш, що оці випробування твоїх… пристроїв…

— Я роблю перші кроки, Террі, тільки перші кроки. Справжнє випробування ще попереду.

— О боже! — Вона сіла, зірвала з себе окуляри. — Та чи ти забув про Віру? Мало однієї жертви?

— Ні, я про неї не забув, а от вона про нас…

— О, вона ніколи не забуде, якщо навіть вилікує очі.

— Я теж так сподіваюся, а от сама бачиш… Ніякої звістки.

Террі здалося, що він байдужий до нещастя Віри і згадав бідолашну дівчину тільки для годиться. А який він був колись чуйний, вразливий до чужого лиха! Tempora mutantur…

Високо у блакитному небі виникла чорна цятка. З кожною хвилиною вона росла, збільшувалась, ось уже й гуркіт чути. До острова наближалася велика зелена комаха — армійський вертоліт.

— Такий ще не прилітав, — сказала Террі, дивлячись, як машина з величезними пропелерами заходить на посадку.

— Певне, важлива персона… Та нехай, давай краще покупаємось!

Террі пішла в воду без особливої охоти. Але прозоро-синя вода так пестила, так ніжила тіло, що швидко настрій покращав, і вона залюбки пірнала, плавала з Девідом навперейми.

Вони були далеченько від берега, коли побачили, що до пляжу мчить, підскакуючи на буграх, червоний мотоцикл. Не встаючи з сидіння, посильний боса — юнак у чорному береті — посигналив їм, а потім почав енергійно махати рукою.

Коли Девід і Террі підпливли ближче, він, не чекаючи, доки вони вийдуть з води, загукав:

— Терміново до боса, док! Просять негайно!

Мотоцикл загуркотів і, тягнучи шлейф синього диму, поніс посильного назад.

— Ти вгадав: якась важлива птиця прилетіла, — сказала Террі, витираючи плечі пухнастим рушником.

— Украли такий день,— кивнув головою Девід.

— Вони можуть украсти й ціле життя… Круки.

Девід поплескав її по засмаглому плечу:

— Не панікуй, Террі, все буде гаразд.

Насправді ж він був дуже стривожений цим несподіваним викликом. Такого ще не бувало: турбувати йо-го в час відпочинку! Щось, мабуть, і справді екстраординарне…

Провівши дружину до свого котеджу, Девід попрямував по гравієвій доріжці у бік адміністративного центру — великої скляної призми, на пласкому даху якої виднівся вертоліт. Гравій шурхотів під ногами заспокійливо, та думки в Девіда були тривожні.

Передчуття не обмануло вченого. Обличчя боса, що сидів за своїм величезним полірованим столом, було похмуре, перед ним лежала газета, по якій він водив важким, олов’яним поглядом. Навіть вівчарка, з якою той не розлучався, злісно блимнула на Девіда янтарним оком. Двоє прибульців — один у військовому, другий у цивільному — сиділи в

кріслах біля столу і, як по команді, повернули голови, пильно дивлячись на Девіда. Ге-нерал з одутлим обличчям стояв біля вікна, то поглядаючи на два дзьобасті крани, що застигли біля причалу, то позираючи на боса.

Привітавшись порухом голови, бос відсунув од себе газету:

— Я так і знав, що будуть неприємності…

— Що сталося? — стурбовано запитав Девід, підходячи до столу.

— Почитайте, що ця ваша лаборантка накоїла… Недаремне секретна служба…

"Нарешті! — подумав Девід, узявши газету. — Нарешті Віра дала про себе знати!"

На першій сторінці палахкотів надрукований червоним заголовок: "Супербомба в расистів Південної Ре-спубліки!"

Девід неквапно сів у крісло, поклав ногу на ногу і почав читати, удаючи з себе спокійну людину.

Бос вийняв з коробки сигару, малесенькими ножицями надрізав її й запалив. Той, що в цивільному, роз-клав на столику свою апаратуру — портативний магнітофон і два фотоапарати. Військовий, не діждавшись за-прошення, простягнув руку до коробки з сигарами, намацав одну, але ножицями не скористався — відкусив кінчик, наче бритвою відтяв. Бос вишкірився й подав йому запальничку.

А Девід читав, і жоден м’яз не ворухнувся на його лиці.

"Ми зустрілися з Вірою в кабінеті головного лікаря. Небезпека для її зору вже минула. Я задав їй лише одне запитання:

— Що бачили ваші очі на тому острові, від чого мало не осліпли?

Віра спохмурніла, злякано озирнулася навколо. Лікар, лагідно усміхнувшись, нагадав, що вона перебуває не в Південній Республіці і може говорити вільно.

Дівчина, зрештою, опанувала себе і розповіла вражаючі речі. Так званий дослідницький центр на острові Сирен — це замаскована військова база, де в умовах найсуворішої секретності відомий фізик Девід Кінг ство-рює для Південної Республіки бомбу страхітливої руйнівної сили. Нещодавно була випробувана маленька мо-дель цієї супербомби. Гора, на якій поставили мініатюрний пристрій, зникла за кілька секунд, наче її там і не було. Після випробування лабораторія професора Девіда Кінга повинна розпочати виробництво бомби запроектованої потужності. В матеріалах і устаткуванні на острові нестачі немає — все доставляється на першу вимогу Кінга як морським, так і повітряним шляхом.

На запитання, що саме трапилося з нею, Віра сказала, що зайшла в небезпечну зону випадково, бо зовсім не сподівалася, що буде такий катаклізм; від епіцентра вибуху вона перебувала щонайменше як за кілометр... Які ж нові фізичні явища відкрив професор Кінг? Віра розповіла, що робота в лабораторії організована так, що кожен виконує лише певні операції, які не дають ніякого уявлення про загальну картину. До того ж секретна служба тримає під пильним наглядом кожен крок не лише наукового персоналу, а й усіх робітників, навіть тих, що на підсобних роботах.

З усього, що розповіла Віра, стає цілком ясно, що уряд Південної Республіки знехтував міжнародну уго-ду про повне роззброєння і таємно нарощує воєнний потенціал".

Дочитавши, Девід мовчки поклав газету на стіл. Бос підвів зіжмакане обличчя і, ледве стримуючи роз-дратування, спитав:

— Що ви на це скажете?

Девід пройшовся по кабінету. Вівчарка наставила вуха і повела за ним очима, звісивши червоного язика.

— Що ж тут можна сказати? — нарешті обізвався Девід. — Дурне дівчисько.

Бос простяг руку з сигарою до попільниці, але попіл упав на стіл.

— А ви за неї ручилися, Девіде. І скромна, й тиха — справжня тобі овечечка. А вона, бач, що намекала!

— Ви вважаєте, що можуть бути неприємності?

Бос промовчав, за нього докинув генерал:

— Ого! Ще й які!

— Але це ж… — Девід поглянув на незнайомців, що уважно стежили за ним.— Це ж несерйозна балака-нина молодої дівчини. Дивно, що така солідна газета…

— Правильно, — підхопив бос. — Несерйозні, безпідставні закиди. І їх треба спростувати, просто висмі-яти. Це ось кореспондент радіо… — бос підсунув до себе візитну картку, — і нашої найбільшої газети…

Цивільний підвівся з крісла й подав ученому руку:

— Фоксі. Я хотів би поставити вам кілька запитань.

Девід кивнув головою, Фоксі тієї ж миті клацнув умикачем і підніс на рівень обличчя мікрофона.

— Ми на острові Сирен, де, як твердить "Ауе таймс", відкрито філію пекла, пробачте, лабораторію по випуску якихось супербомб, що здатні знищувати цілі континенти. Біля нашого мікрофона вчений-фізик доктор Девід Кінг. Скажіть, будь ласка, які дослідження провадяться тут під вашим керівництвом?

— Усім відомо, — почав Девід, прокашлявшись, — ще розвиток сучасної цивілізації серйозно гальму-ється енергетичними ресурсами. їхнє скорочення продовжує збільшуватись. Перед нами постала проблема но-вих джерел енергії. Саме цю проблему і розробляє наша лабораторія.

— А що то за страхітливий "катаклізм", який так нажахав бідолашну дівчину?

— Було проведено пробне вивільнення нового виду енергії. Саме випробування пройшло без похибок, і ми дуже шкодуємо, що лаборантка Віра зазнала травми. Але при наукових дослідженнях трапляються й трагіч-ні випадки.

— До речі, ця лаборантка — гарна дівчина?

— Я зовсім не маю часу розглядатись на дівчат.

— До того ж ви, певне, ще й одружений?

— Так.

— А як ваша дружина ставилась до Віри? Чи не ревнувала?

— Не знаю, праця не дає мені можливості провадити такі спостереження.

— А що ви скажете про страхи щодо супербомби?

На високому чолі у Девіда зібралися зморшки.

— Побоювання може викликати всяка енергія... Небезпека загрожувала навіть при винайденні сірників, адже за теорією ймовірності сірниками можна запалити увесь світ!

— Дотепно сказано! Отже, і ваші "сірники" не більш небезпечні...

— До того ж ми вийшли з дитячого віку і вже не граємося з вогнем.

— Авжеж, ви маєте цілковиту рацію.

Девід усміхнувся:

— Мати рацію — замало. Треба ще мати її і не передчасно і не запізно.

— Слушно сказано!

— У вас будуть ще якісь запитання? Бо я хотів трохи попляжитись.

— Здається, все. Дякую.

Кореспондент вимкнув магнітофона, швидко вхопив фотоапарат, зробив кілька знімків.

Бос викликав охоронця і наказав провести кореспондента до бару.

— А що ви скажете нам? — з притиском промовив, обіпершись обома ліктями об стіл. Помітивши запит-ливий погляд ученого, кивнув: — Познайомтеся. Це радник прем’єр-міністра з питань оборони.

Військовий потиснув Девіду руку й похмуро промовив:

— Ситуація гіршає з кожним днем. Нам відомо, що готуються нові виступи преси, запити в парламентах і т.д. Я вже не кажу, який галас долинає з комуністичних країн.

— О, їм тільки попади на зуби!.. — обізвався генерал, все ще не відходячи од вікна.

— Я розумію, — спокійно сказав Девід. — Може, уряд вирішив згорнути програму?

— Ні в якому разі! — Радник засовався в кріслі. — Мільярдні витрати зобов’язують…

— Чудово. Тоді ми повинні подвоїти свої зусилля, перевести програму на інтенсивний режим. — Девід заходив по кабінету, а вівчарка водила за ним очима. — Треба негайно розширити деякі виробничі потужності…

Коли він закінчив стислий, але досить детальний виклад своїх пропозицій, бос підвівся з-за столу й поти-снув йому руку.

— Саме цього ми й очікували від вас.

— Можете розраховувати на цілковиту підтримку уряду, — додав радник прем’єр-міністра. Похмурість уже зійшла з його лиця, очі поблискували вдоволенням. — Додаткові асигнування будуть виділені на першу вашу вимогу.

Девід Кінг окинув їх обох вдячним поглядом;

— Спасибі, джентльмени.

Бос розвів свої ручища і вишкірився, показуючи металеві зуби:

— Ми працюємо заради майбутнього!

"Ти-то дбаєш тільки про свої сейфи, — подумав Девід, — щоб наповнити їх ще більше". Уголос промовив:

— Авжеж, в ім’я майбутнього.

На цьому вони й розстались.

Коли Девід наближався до свого котеджу, зелена комаха вертольота з гуркотом і дзижчанням знялася в небо й невдовзі зникла з очей.

III. ТЕРЕЗА

Нервовим рухом Тереза вимкнула приймача, важко опустилася в крісло й закрила долонями обличчя, ні-би вранішнє сонце, що виповняло помешкання, різало їй очі.

Ось-ось мав прийти Девід на другий сніданок, вона нічого не зготувала, навіть кави, і зовсім не думала про це. Сиділа згорблена, мов закам’яніла, ледве стримуючи ридання. Пекучий клубок підкочувався їй до горла, і вона конвульсивно хапала ротом повітря, щоб не задихнутися. Підійшла до рояля, сіла, але навіть кришки не піднімала — обіперлась на неї ліктями, обхопила голову долонями. Чула, як зайшов Девід, але не ворухнулася. Певне, здивований її станом, чоловік деякий час мовчав, потім поклав їй долоню на плече:

— Террі, що сталося? Ну ж бо, Террі…

Відкинула його руку, схопилася й заходила по кімнаті. Золотисті пасма підскакували на плечах.

— Ганьба, яка ганьба…

Тепер уже дала волю сльозам, вони зблискували на віях і падали на щоки.

— Заради бога, що сталося?

В голосі Девіда вже чулося роздратування.

— А ти й не знаєш? — Тереза стріпнула головою і подивилась йому в вічі. Девід мимоволі усміхнувся: розтріпана, заплакана, вона здавалась особливо красивою. — Якби ти почув, то було б не до сміху…

— Що?

— Своє інтерв’ю!

Тепер уже Девід і справді розсміявся.

— Які дурниці! І ти отак… розкисла?

— Там такі непристойні натяки… Лаборантка закохана в професора…

— Невже ревнуєш?

— Коли б не знала Віру, яка вона скромна дівчина…

— А мене?

— І тебе… Хіба ж я не відчуваю…

— То чого ж ти впадаєш в істерику?

— Гидко. На весь світ обкидають грязюкою, а надто Віру. Гангстери, просто гангстери!

— Я відчував, куди він хилить, але не надав цьому значення. Все це — і дурниці, і дрібниці. Головне — виготовлення моїх пірамід іде повним ходом!

Террі поглянула на нього розширеними, блискучими від сліз очима, наче впізнавала, наче хотіла зазир-нути йому глибоко в душу. "Виготовлення пірамід — повним ходом,— крутилося їй в голові.— Невже він ма-ньяк? Ні честі, ні совісті… Вибухові піраміди — ось головне. Коли ж ти втратив свої благородні ідеали, свої голубі мрії? Нічого не видно в його очах — ні мук совісті, ні сумніву, ні вагання. Порожньо".

Відвернулася й пішла до вікна, в якому колихався океан.

— Що з тобою, Террі?

Вона мовчала. Девід підійшов і лагідно поклав їй руку на плече:

— Ну, знаєш, так ми ні до чого не домовимось.

Вона ще деякий час мовчки дивилась у вікно, зрештою сказала:

— Невже тобі нічого не говорить серце?

— Серце, серце… — Девід почав ходити з кутка в куток, то розмахуючи руками, то закладаючи їх за спину. — Тільки в мелодрамах причинні зв’язки пояснюють діяльність цього органа. А в житті все треба вива-жувати розумом, зрозуміло? Не серце, а розум головне!

Террі глянула на нього з острахом.

— Бійся бога, Девіде. Серце визначає людину, її поведінку, тільки серце. Я в цьому глибоко переконана і сподіваюся, що й ти…

— А, облиш філософствувати, — перебив Девід. — Тим більше, що твоя філософія інфантильна, їй-богу.

— Але я серцем відчуваю…

— Тут не відчувати треба, — знову перебив Девід, — а знати, розуміти. Розум і сила волі — ось лоцмани в хаосі нашої доби!

Девід говорив тоном, який виключав найменші заперечення. Наче читав лекцію нетямущій студентці, яка свою розчуленість поставила в принцип, а світ жорстокий, не до сентиментів. А Віра не така вже беззахисна, як здається, та й вдумливі люди не повірять пліткам, ситуація цілком ясна, треба бути кретином, щоб не побачити, що й до чого.

Зиркнувши на годинника, Девід не без іронії подякував за невипиту каву і швидким кроком пішов з до-му. Террі ще трохи постояла, бездумно дивлячись у простір, вщерть наповнений сонцем, а тоді зашторила вікна і ввімкнула телевізор. Дивилася на екран, але нічого там не бачила — думала про своє. Не так, зовсім не так склалося її життя… Ще поки вчилася — мала перед собою мету. А останні роки? Кухня, телевізор, постіль; ку-хня, телевізор, постіль… В голові порожнеча, ніяких задумів, поривань…

Терезі стало тоскно, до щему жаль себе. Заплющила очі та й попливла на хвилях спогадів. Бачила себе ніби збоку — зовсім юною, веселою, сміхотливою. Чи це вони з Девідом, ідучи з коледжу, вголос мріють про майбутнє? І воно поставало перед ними — прекрасне, рожеве, ідилічні картини — сад, веселий котедж, музика, білоголові діти… Ех, коли б діти… Це атомний реактор, біля якого довго працював Девід, знищив їхніх дітей задовго до їх народження… Авжеж, реактор… А тепер ці кляті піраміди…

Мозок Террі працював хаотично… Думки і óбрази напливали безладно, втомлювали, навіть голова роз-болілася. Поволі калейдоскоп думок почав тьмяніти, унерухомлюватись, і вона й не помітила, як заснула.

Прийшовши на обід і побачивши, що вона спить, Девід тихцем пробрався на кухню, дістав з холодиль-ника холодної шинки і з’їв бутерброд. Каву пішов пити до бару.

Душевна криза у Террі продовжувалась кілька днів. Нарешті все стало на свої місця, і сімейне життя Де-віда Кінга знову повернулося в свою колію. Проте він не міг не помітити, що Террі стала невеселою, а часом смутною, вона мало розмовляла, а все більше заглиблювалась у свої роздуми, ставала все більш замкнутою. Годинами просиджувала біля рояля, але грала здебільшого меланхолійні речі. Ледь помітна тінь лягла на її ли-це. "Минеться, — заспокоював себе Девід. — Згодом зрозуміє і… пробачить".

Одного дня, повернувшись надвечір, з приємністю відзначив, що настрій у Террі покращав. Очі поблис-кували, обличчя посвітлішало, хоча в голосі та жестах відчувалася нервозність.

— Ах, шкода, що ти не прийшов трохи раніше!

Девід втомлено сів у м’яке крісло, запитливо поглядаючи на дружину.

— Цікаво, що це підняло тобі настрій?

— Я дивилася транспланетну передачу. В усьому світі таврують ганьбою правителів Південної Республіки…

— І все?

— Ні, тебе разом з ними. — В її голосі звучала зловтіха. — Змова проти миру, виклик людству… Ні, це треба було почути!

— Значить, Віра не припинила…

— І не припинить, дохи ви з генералами будете робити що пекельну справу. Молодчина Віра!

Террі сподівалася, що він схопиться, вибухне гнівом і на Віру, й на неї, але Девід навіть не спохмурнів. Сидів, заклавши ногу на ногу, і спокійно, майже з замилуванням дивився на неї.

— Ти… чого так дивишся? — розгубилась Террі.

— В піднесеному настрої ти дуже гарна, — усміхнувся Девід. — Кожна риса обличчя оживає, вся так і пашиш енергією.

Рвучко підхопився й міцно притиснув її до себе.

— Так ти вважаєш… — пручалася Террі, відхиляючи голову. — Ти вважаєш, що то марна балаканина?

— Не тривожся, люба, все йде, як і належить.

Вона була зовсім спантеличена: хіба розгадаєш цього хитрого впертюха? Визволилась з його обіймів і, щось бурмочучи, пішла до кухні накривати стіл для вечері. Всупереч усяким сподіванням Девід цілий вечір був у хорошому настрої, жартував, навіть анекдоти розказував. Уже вимкнувши світло, сказав серйозно:

— Все-таки люди можуть порозумітися.

Вона промовчала, дивлячись на стелю, вкриту мереживом світляних плям. Кого він має на увазі? Якщо її та його,— то яке ж тут порозуміння? "Все йде, як і належить..." О, вона знає, що в бетонованому підземеллі вже стоять десятки тих пекельних пірамід, і расистські верховоди потирають руки... "Все йде, як і належить..." Отже, він закінчує програму? І цей диявольський план завершиться успіхом? Але ж люди можуть порозумітися, адже ж можуть...

— Слухай, — нарешті обізвалась Террі. — Ось ти сказав, що можна порозумітися.

— Авжеж, люба, хіба ж даремно природа подарувала людині такий потужний мозок?

— Подарувала... — В голосі Террі чулася іронія. — Може, й сама не рада.

— Чому?

— В дуже багатьох мозок тільки й вигадує, як би завдати шкоди, а то й зовсім знищити цю саму природу...

— Е... ти дуже песимістично дивишся на... учених.

— Облишмо цю тему, — раптом сказала Террі. — Я хочу домовитися з тобою про інше.

— Про що? — насторожено обізвався Девід і подумав: чи не хоче Террі виїхати з острова?

— Давай усі твої піраміди — отам у підземеллі — знищимо!

— Що ти сказала? — Девід підвівся й сів у постелі, не вірячи своїм вухам. — Чи я не те почув?

Террі теж сіла, зсунувши ковдру на живіт. Навіть у тьмавому світлі ночі голова її золотилась.

— Я кажу: давай знищимо ті пекельні піраміди, а самі…

— А самі відлетимо на небо? — засміявся Девід. — Разом з островом, кількома кубічними кілометрами води, еге? У клубах пари — красиво, чи не так?

— Я думала, ти здатний на героїчний вчинок…

— Ляж, Террі, заспокойся. В тебе дитяче уявлення про героїку… Ну, не треба ображатися, їй-богу. Якщо можеш, повір мені: там така гігантська енергія, що гратися з нею не можна. Розумієш, не до грання. Там не якісь атомні чи водневі бомби…

Террі мовчки лягла, поклавши свої бронзові руки на ковдру. Звичайно ж, вона була в пригніченому на-строї. І не тому, що Девід знову дорікнув їй тією дитячістю, а тому, що не могла хоч якось вплинути на події. Бач, він говорить про якесь порозуміння, а сам не поступиться ні на мікрон.

Напівжартома, напівсерйозно Девід умовляв її не гніватись, щось зрозуміти, довіряти йому, і все буде добре, все буде успішно. Але Террі не обзивалась, заплющила очі, ніби заснула.

Різні думки роїлися в її голові. От вона живе в цьому великому світі зовсім, ну, зовсім самотня, навіть найближча людина — Девід, і то замкнена перед нею. Він майже ніколи не говорить того, що думає. Невже всі люди на світі — отак, закриті системи, кожен сам по собі? Це було б жахливо… Але ні, так бути не може, без контактів, без співробітництва припинилося б життя… Виходить, тільки вона… сама вона… Що ж робити? Не-вже отак і нидіти? Ех, якби в неї була дитина… Хлопчик чи дівчинка… Синьооке таке, іде, щось лепече, простягає до тебе рученята…

Її пройняло щемливе почуття втрати… Усе її здорове, пружне тіло, сповнене життєвої сили, зіщулилось під ковдрою. Жаль до отих невідомих, ненароджених дітей шпигонув у серце, і Террі відчула себе такою неща-сною, що аж застогнала. Девід подумав, що це вона зі сну, і не обізвався. Зрештою Террі затихла, почулося її рівне дихання, і, заспокоєний, Девід заснув.

Може, через півгодини, упевнившись, що він спить, Террі тихцем підвелася й навшпиньки вийшла із спальні. Накинувши халат, взувши м’які тапочки, прокралась на веранду. Висвітлений прожекторами острів спав. Чути було шум хвиль і якесь низьке гудіння, мабуть, від електростанції, наче бриніла басова струна.

А кругом, поза світловим куполом, стояла темна ніч, здавалося, вона так і чигає, щоб упасти на острів, затопити, поглинути його разом з отими корпусами, котеджами й сторожовими вежами.

Террі була в якомусь дивному стані. Здавалось, її веде, керує нею чиясь стороння воля. От вона піде й пі-дірве цей арсенал. Загине? Що ж, нехай і смерть, зате вона відверне світове побоїще, яке готують расисти. Вхід, звичайно, пильнують, але вона ще вдень запримітила кілька вентиляційних люків… Головне, щоб її не побачи-ли вартові, що стовбичать на вежі. А коли вона вскочить у люк — нехай хоч стріляють.

Террі тихцем зійшла з веранди й поринула в тінь невеличкої пальмової алеї. Серце калатало, і вся вона тремтіла зі страху. Згадала слова Девіда про гігантську енергію. Катастрофа? їй, звичайно, жаль і Девіда, і всіх інших, окрім хахакаючого генерала та боса (їх давно ждуть у пеклі). Але… Нехай згорить у полум'ї анігіляції це злочинне гніздо!

Кінчилась алея — кінчились і тіні. Террі шарпнулася бігти, щоб швидше проскочити освітлений простір, але одразу ж зупинилась. Яке глупство! Це одразу приверне увагу вартових. Треба, якраз навпаки, іти повільно, зовсім повільно, наче на прогулянці. Хіба не можна? У неї безсоння, вийшла подихати свіжим повітрям…

Пішла повільною ходою, тримаючись тіні. Робила великі зигзаги, відходячи зовсім убік, але десь так, може, через годину опинилася навпроти зловісного складу. Від товстелезних залізобетонних плит, що вкрива-ють підземелля, її відділяло не більше ста метрів. Тут уже ніяких тіней, десятки прожекторів так висвічують кожен квадратний сантиметр, що добре видно не лише металеві петлі на плитах, а й кожну травинку побіля них.

Роззирнулась — ніде нікогісінько. На вежі, звичайно, стовбичать вартові, але, може, вони задрімали? От якби…

Вийшла на світло й наче спалахнула в тому нещадному промінні. Крок, ще крок… Он і овал душника… Може, кинутись бігом? Ні, краще йти спроквола. Сліпуче світло різало очі, і вона мимохіть нахилила голову. Бачила перед собою примарні попелясті овали. Ноги не чули землі, наче вона була в стані невагомості.

Тиша. Тільки кров шугає в скронях.

Ближче, ближче…

Раптом як завиє сирена! Пронизливе те завивання пройняло її наскрізь, оглушило, паралізувало, просто дивно, як утрималась на ногах.

Підбігло двоє з автоматами напоготові.

Тереза тремтячим голосом сказала:

— Що сталося? В мене безсоння, я вийшла подихати свіжим повітрям… Хіба тут заборонено…

— А… це містріс …— іронічно сказав один з вартових, певне, старший.— Так, тут заборонена зона. Пробачте, але вам доведеться знайти собі інше місце для прогулянок.

Знервована, перестрашена, Террі повернулася додому сама не своя. Добре, хоч Девід спав і нічого не чув. Пройшла на кухню, взяла з холодильника пляшку шампанського й пила доти, доки не почала кружляти перед очима підлога. Упала на канапу — наче провалилася в чорну безодню.

IV. КОМЕДІЯ З ПЕРЕВДЯГАННЯМ

Якщо сімейне життя порівняти з спектаклем, то після тієї нічної пригоди Террі почала розігрувати комедію. Вона перестала розмовляти з Девідом.

Спочатку чоловік думав, що це дитячі вибрики, але минали дні за днями, а Террі — як води в рот набра-ла. Намагалася виконувати свої нескладні обов’язки господині, але все мовчки, без жодного слова. Була знеси-лена, в’яла, рухалась, немов сомнамбула.

"Глибока іпохондрія, — думав Девід, з тривогою поглядаючи на змарніле лице дружини. — В такому стані вона може наробити

дурниць..." У грудях занило, і він зовсім не знав, чим допомогти жінці, яку так щиро любив.

— Террі, що з тобою? Скажи, що треба, і я все зроблю.

Певне, його жалісливий голос зворушив ЇЇ. Взяла аркушик паперу і написала: "Це не в твоїй владі, ти не контролюєш подій. І я не хочу з тобою розмовляти".

— Я не контролюю подій?! — вигукнув Девід, розмахуючи папірцем перед її обличчям. — Терпіння, Те-ррі, терпіння, і ти переконаєшся, що головні події ("головні", — вимовив з натиском) ніколи не виходили з-під мого контролю!

З того часу отак і спілкувалися: він говорив, а вона писала записки. Девід часто іронізував з цього, але в душі радів: усе-таки її депресія потроху слабшає. А записки... Звертаючись до папуги, що поглядав на нього з великої зеленої клітки на вікні, сказав:

— Чим би дитина не бавилась, аби не плакала. Правда, Ара?

— Пр-равда, Ара, пр-равда, Ара,— прокричав птах.

Але Террі ніяк не реагувала на цей діалог.

Вільний від роботи час Девід тепер здебільшого проводив у товаристві свого найближчого помічника Натаніела. Високий, худорлявий, головний інженер рідко заходив до їхнього котеджу. Натомість вони зв’язу-вались з допомогою мініатюрних радіоприладів і зустрічалися де-небудь на березі моря.

Між тим і ситуація на острові характеризувалась нервозністю й напруженням. Раптом виявилось, що піраміди, виготовлення яких уже наближалось до запланованої кількості, нестандартні — їх не можна

припасувати до ракет. Поговорювали навіть про саботаж, але Девід рішуче захистив головного інженера від нападок. Розслідування показало, що це просто неузгодженість між відомствами, бо технологічні характеристики затверджені відповідними інстанціями. Проте від цього нікому не полегшало. Генерал поплатився своїми золотими погонами й більше не хахакав.

Наявний запас пірамід вирішено було передати авіації, а для ракетних військ виготовити нові боєголов-ки. Військове міністерство тиснуло на боса, то і у свою чергу вимагав інтенсивної роботи лабораторії, а Дсвід не приступав до нової програми, посилаючись на відсутність затверджених параметрів.

Бос і військові помітно нервували, в той час як учений демонстрував чудову витримку. Лице його було незворушне навіть тоді, коли читач статті в світовій пресі, що різко засуджували його "каїнову роботу".

Кампанія проти правителів Південної Республіки і проти нього, як їхнього спільника, розгорялась з усе більшою силою. Статті в газетах набирали все різкішого тону, обуренням гриміло радіо й телебачення. Нарешті було створено громадський Комітет врятування миру, до якого ввійшли авторитетні представники багатьох народів Європи і Америки.

Девід гірко усміхнувся, побачивши в складі Комітету прізвище директора фізичного інституту, який сво-го часу відмовився виділити йому лабораторію для проведення дослідів. Коли б тоді пішли йому назустріч, то він би не опинився на цьому острові Сирен...

Хмари лежали над обрієм безкінечними пасмами, що нагадувало Девіду диск Юпітера. Призахідне сонце кривавилось поміж двома нижніми сувоями, ну достеменно як славнозвісна червона пляма планети-гіганта. Девід стояв на веранді, зіпершись руками на перила, і милувався краєвидом. Бачив диск Сонця, а думав про ту червону пляму

на далекому Юпітері. Що воно за структурний елемент? Може, то атомний реактор планети?

Затурчав мотор, і Девід тільки тепер помітив машину, що підкотила до самісінької веранди.

— Хелло, док! — змахнув рукою бос, відчинивши дверцята. — До нас прибула підмога!

З машини вискочив міцної статури чоловік і привітався легким нахилом голови.

— Прошу, заходьте, — приховуючи досаду, сказав Девід, і обидва прибульці загупали по дерев’яних схі-дцях.

Террі не виходила із спальні, для Девіда це було краще, аніж терпіти її мовчанку при сторонніх. Вона й до зв’язківця, який сьогодні лагодив телефонний апарат, не обізвалася. А ці високопоставлені персони були б шоковані.

Розташувалися в кабінеті. Димлячи сигарою, бос знову повторив:

— Підмога прибула. Оце ось, док, призначили вам ще одного помічника. Познайомтесь. Фізик-теоретик і… експериментатор.

Підвівшись, вони потиснули один одному руки і знову посідали. Бос попихкував сигарою.

— Сподіваюсь, ви спрацюєтесь. Дафф має великий досвід роботи на прискорювачах…

Дафф зобразив усмішку на сухорлявому лиці:

— Мені буде приємно працювати під керівництвом такого славетного вченого...

"Усміхається, а в очах — крижини, — подумав Девід. — І виправка... Одягнений занадто акуратно як для вченого..." Новенький чомусь викликав настороженість і... антипатію. В його мові чулося багато фальші, награності. Розмова, як і слід було сподіватися, точилася навколо нової серії пірамід.

В теоретичних питаннях Дафф орієнтувався добре, але все ж недостатньо, і це порадувало Девіда, бо він не збирався нікому і ні за яких обставин розкривати хід винайденої ним реакції. А той якраз і вів розмову в цьому напрямку.

— Я дещо читав про ваші дослідження, — казав новоприбулий, — але публікації, зрозуміла річ, дуже скупі... А цікаво! От хоча б магнітна сіть... Як вам удалося домогтися її стабільності? Цього ви, звичайно, не розшифровуєте...

"І не скоро розшифрую, — думає Девід, — аж поки ситуація в світі не зміниться на краще",

Бос кидав на нього пильні погляди, немов хотів пронизати, зазирнути в глибину його мозку. Та Девід увесь час був насторожі, не проронив жодного випадкового слова, навіть мімікою, виразом обличчя не виявив своїх потаємних думок. Це було схоже на химерну гру в карти, коли один має козиря, а двоє навіть не знають, який той козир.

Закінчили розмову при світлі. Наперекір домаганням боса, Девід заявив, що розпочне роботу над новою серією лише після того, як буде підписано контракт, одержано технічну документацію і... підтвердження банку із Швейцарії про одержання ста мільйонів доларів на його рахунок.

— От вам і вчений, — бурмотів бос у машині, — та він переплюне всякого бізнесмена!

— Нічого, — потер долоні Дафф, — ми підберемо до нього ключі…

А Девід зайшов до Террі і проголосив довжелезний монолог:

— Уявляєш? Комедія з перевдяганням! Я одразу відчув, що цей Дафф — військовий. Мабуть, ще вчора був у погонах. Фізикою, певне, зайнявся недавно, коли одержав завдання… Хочу знати, яке завдання?

— Комедія пер… пер-р… — обізвався Ара.

Террі мовчки встала з крісла, кинула на нього журнал, який читала перед тим, і підійшла до скляних дверей. Надворі шумів дощ, краплі миготіли в променях ліхтарів, над теплим камінням здіймалася легка пара.

— Так от, — продовжував свій монолог Девід, — він одержав завдання вивідати мою таємницю, зорієн-туватися по самому технологічному процесу… Вони не хочуть залежати від мене, їм потрібна свобода рук і дій!

Террі обернулася, губи їй сіпнулись, але не сказала нічого. Підійшла до журнального столика і швидко написала:

"Я давно попереджала тебе!"

— Так, ти добре орієнтувалася в ситуації. А ти гадаєш, що я цього не припускав? Але вони всього не знають, і ти не знаєш!

Він ще довго говорив, ходячи з кутка в куток і розмахуючи руками. Нарешті, відчувши полегшення, пе-рестав. Попросив кави й пішов до

свого письмового столу, зручно сівши в легке кріселко, розпочав свою щове-чірню розмову з портативним, завбільшки з друкарську машинку, комп’ютером, якого він звав "Сезам". Вставляв до приймальної щілини картку за карткою і одразу ж одержував акуратні рядки-відповіді. Террі принесла каву. Девід кивнув на комп’ютер і, усміхаючись, сказав:

— Ми з Сезамом розмовляємо, наче з тобою. Тільки він пише, мабуть, в тисячу разів швидше…

Дружина знизала плечима і вийшла.

Девід працював до самозабуття, не чуючи навіть телевізора, що бубонів у спальні. Час від часу підводив голову і, здивовано роззирнувшись по кімнаті, продовжував роботу.

Через відсутність більш-менш точних даних про кількість водню в об’єкті дослідження модель нароста-ючої ядерної реакції була ненадійна, нестійка. Зрозуміло, що Девід не міг заспокоїтись і невтомно конструював усе нові й нові схеми. Яку температуру повинен мати "сірник", щоб розпалити ядерне "багаття" хоча б на міль-ярд років? — ось найголовніше, що він прагнув установити.

Комп’ютер вуркотів, наче жива істота.

— Ану прикинь ще, Сезаме, — бурмотів Девід, вводячи нову картку, — побачимо, що нам відкриється…

Почувся легкий стукіт у вікно. Девід підвів голову і побачив там високу постать Натаніела. Неохоче, з досадою вимкнув комп’ютер і, накинувши на плечі куртку, вийшов. Не любив, коли йому заважали працювати, але Натаніел, певне, з’явився неспроста.

Крізь зарості лавра вийшли на берег. Нічна хвиля стиха шурхотіла, набігаючи на прибережний пісок.

— Вони щось замислили… — сказав Натаніел. — Від них можна всього чекати…

— Побачимо, — спокійно відповів Девід. — Ти вже познайомився із цим… Даффом? Просто комедія…

Він розповів про візит боса і його нового підручного. Натаніел спохмурнів. Кинувши погляд в нічну млу, прошепотів:

— Субмарина патрулює за десять кілометрів. Можна викликати хоч зараз…

Девід трохи помовчав, ніби вслухаючись у шурхоти ночі, потім сказав:

— Ні, ми ще мусимо побути тут.

— Гляди, щоб не було запізно.

Більше про це Натаніел не говорив, бо знав, що його друг ніколи й ні на які умовляння не піддається.

Через кілька хвилин Девід пішов, певне, зовсім не думаючи про втечу з цього пекельного острова.

Крадучись повз його котедж, Натаніел побачив, що вчений знову сидів біля комп’ютера і працював. "От витримка у чоловіка! — захоплено подумав головний інженер. — Але які в нього шанси у боротьбі з таким си-льним ворогом? Це ж, власне, справжня війна проти могутньої й добре злагодженої воєнної машини цілої дер-жави!"

І вже ніякого захоплення, а тільки жаль ворухнувся в грудях. Донкіхотство! Не може одна людина — хай вона буде тисячу разів геніальна й мужня! — протистояти такій силі.

Аж тепер Натаніела охопив страх — огидне самовідчуття, коли підгинаються коліна і в усьому тілі роз-ливається така слабість, що от упав би й лежав крижем. І нащо йому було встрявати в цю історію? Чому він послухав Девіда і притарганився на цей проклятий острів?

Легка й тепла ніч раптом стала нестерпно важкою, так налягла на сухорляві плечі Натаніела, що він аж зігнувся. Ішов, як п’яний, заледве дочовгав до своєї холостяцької квартири. Тільки опинившись у ліжку, почав поволі заспокоюватись. Зрештою, що сталось — те вже сталось.

Задзвонив телефон.

— Ще не спиш? — почувся бадьорий голос Девіда, — Пробач, але я не міг… Хочу, щоб і ти зрадів: я на-решті сконструював підходящу модель. Не журися, друже, ти ще будеш свідком здійснення проекту С-2!

Натаніел якусь мить мовчав, дихаючи в трубку, потім обізвався:

— Що ж, вітаю… Це… епохально.

— Тобі, може, нездоровиться? — стурбувався Девід.

— Та ні, це я ще сонний. Але розумію — ти зробив науковий подвиг, друже, ще один подвиг! Так що ві-таю і таке інше.

Вони ще перекинулись кількома фразами. Натаніел увесь час боявся, що Девід може обмовитись про зустріч, і тому багато не розводився. Полегшено зітхнув, коли Девід попрощався й поклав трубку.

"Дивовижний чоловік… — думав про Девіда, лежачи в постелі. — Він, мабуть, і в камері смертників конструював би різні моделі… А хіба цей острів — не та сама камера?.."

Ранок був похмурий, вітряний. На хвилях біліли баранці. Гостре листи пальм зі свистом різало повітря, й крони їх були схожі на вітродвигуни. Чайки з пронизливим криком кружляли неподалік від берега, і вітер ламав траєкторії їхнього польоту, одним подихом розганяючи зграю врізнобіч. Проте чайки збиралися знову — може, їм краще гуртом вишукувати здобич.

Невдовзі ожила і лабораторія, але не так, як того бажав бос. Застигли стрічки транспортерів у складальному, не гуділи електронні машини ні в магнітній камері, ні в контрольному бюро. Інженери і техніки снували сюди й туди, знічев’я збиралися групами порозмовляти про се, про те. Лише в невеликому порту кипіла робота — вивантажували нові заготовки.

Девід, трохи втомлений нічними заняттями, сидів у своєму кабінеті, ведучи телефонні розмови. Натаніел, ходячи перед його столом із закладеними за спину руками, іронічно посміхався. Девід відтягує час, але що це дасть? Ситуація загострюється, напруження зростає, з хвилини на хвилину акули нападуть…

Подзвонив бос… "Ну, зараз почнеться… — подумав Натаніел. — Девід нагадає і про контракт, і про па-тент…" Але, на диво, голос Девіда звучав примирливо:

— Ну що ж, якщо уряд так вважає… Дафф? Будемо співпрацювати, оскільки йому дозволить підготов-ка…

Натаніел був страшенно здивований. Що за метаморфоза? Девіда наче хто замінив!

Поклавши трубку, Девід майже весело подивився на головного інженера.

— Бос вимагає негайно починати виготовлення другої моделі. Зараз він буде тут.

Натаніел кинув виразний погляд на телефонні апарати і обережно сказав:

— Я не думаю, що бос діє без санкції уряду… принаймні військового міністра.

— Мене це не обходить. Відповідатиме він.

— Що ж, ти можеш поставити питання про новий контракт. Сподіваюсь, за гонораром діло не стане.

Девід здивовано зиркнув на свого помічника, закліпав очима і махнув рукою:

— А… це довга процедура…

Бос, Дафф і кілька охоронців буквально вдерлися до кабінету Девіда. Пускаючи клубки диму з тліючої сигари, бос потряс у повітрі газетою і гаркнув:

— Рада Безпеки засідає… по нашому питанню, а вам — формальності? Зрозумійте, що далі зволікати не можна. Ми просто не встигнемо!

І знову спостережливий Натаніел вловив радісний вираз на обличчі свого шефа. Це була коротка мить, якийсь зловтішний зблиск у глибині душі.

Дафф похмуро оглядав кабінет, очікуючи, що скаже Девід, здоровані з охорони стояли біля дверей.

Девід перечекав хвильку, доки бос, виговорившись, важко опустився в крісло, а тоді сказав, наче нічого й не трапилось:

— Ну, якщо ви берете це на себе…

— Беру, беру! — перебив бос. — За технічні характеристики відповідаю я!

— В такому разі почнемо негайно, зараз, — сказав Девід. — І не будемо даремно нервувати…

Ця коротка розмова, яка дуже здивувала Натаніела, завершилась справжньою ідилією. Бос тряс Девіда за плечі, тиснув йому руку, вигукуючи компліменти, величаючи Девіда "найгеніальнішим генієм", "суперменом із суперменів" і т. п., а той усміхався, наче іменинник, і все підтакував.

Натаніелові стало просто гидко від цієї "сердечності", він вийшов на гравієвий тротуар і, сердито сплюнувши, прошепотів сам до себе:

— Оце справді комедія… перевдягання.

V. КРАХ АВАНТЮРИ

Кожного разу після розмови з Даффом Девід мав пригнічений настрій. Не лише Натаніелові, а навіть і собі він не міг би признатися, що нерви його здають, що йому чим далі, тим важче витримувати свинцевий погляд і металевий голос нового помічника. Той, хоч і поводив себе коректно, силкувався навіть усміхатися, але Девід повсякчас відчував жорстке випромінювання ворожості, небезпеки. Тепер уже не мав сумніву, що Дафф одержав завдання будь-що

вивідати саму суть його винаходу. Про які б процеси не йшлося, він обов’язково підводив до найголовнішого: як ізолюється антиречовина? Який механізм її утворення?

З одного боку, це свідчило, що він дуже далекий від істини, раз вважає, що в пірамідах-бомбах антиречо-вина утримується в готовому вигляді, а з другого — виказувало його небезпеку, настирливу цілеспрямованість. О, коли б йому вдалося досягти свого, то Девід негайно опинився б поза грою і, напевне, поза життям.

Але гра продовжувалась! Кожної суботи точно за графіком була готова бомба нового, ракетного зразка. Спеціальною платформою на м’якому ходу її з величезною обережністю перевозили з цеху до арсеналу. Неначе то було новонароджене дитя або тендітна квітка, з якої можуть осипатися пелюстки.

Щоразу, спостерігаючи цю урочисту операцію, Девід усміхався.

"Чого він радіє? — думав Натаніел, побачивши його веселі очі.— Ще невідомо, як усе це обернеться".

А Девід тішився тому, що добре знав, які безпечні ці піраміди зараз, до вмикання "магнітного реверса". їх можна сунути бульдозером по камінню. І навіть Натаніел про це не здогадувався, і ніхто на світі! От лише Дафф поглядає якось ніби підозріливо... Ну, що ж, уже недовго... скоро ця гра скінчиться, і Девід зможе здійснити свій нечуваний експеримент!

Платформа з бомбою з’їхала на пандус, вистелений рельєфною гумою, і поволі спустилась униз, під бе-тонне покриття. Бос особисто стежив за всією процедурою і вертався до своєї контори лише після того, як ма-сивні двері складу зсувалися і перед ними ставало двоє вартових.

— Ну, от ще одна… — зітхнув Натаніел.

— Радій, друже! — Девід поклав йому руку на плече. — Скоро закінчуємо програму. Finis coronal opus!

Натаніел невесело усміхнувся:

— Дивлячись який фініш.

Вони пішли пальмовою алеєю у бік моря. І Натаніел розповів про свої страхи. Він боявся, що Девідові не вдасться перехитрити кліку, з якою вони підписали контракт, що палії війни, одержавши таку зброю, можуть кинутись в яку завгодно авантюру, а Девіда і його просто ліквідують, щоб не заважали. Отож не можна гаяти часу, треба втікати звідси, доки не пізно, втікати негайно, цієї ж ночі, Субмарина патрулює в міжнародних во-дах, вишлють катер — тільки подати сигнал.

— Ну, скажи, невже тобі охота балансувати над прірвою? — Спитав наприкінці Натаніел.

Девід поглянув у далечінь і зітхнув;

— По-перше, ми ще не виконали програми. Пірамідок треба…

— Піклуєшся про контракт? — перебив Натаніел.

— Ні, — спокійно відповів Девід, — пірамідки потрібні мені. Я готую один грандіозний експеримент…

— А вони готують воєнну авантюру!

— І потім, — продовжував Девід, ігноруючи репліку друга, — треба дивитися на справу ширше… Чув же — засідає Рада Безпеки! Що ж до

субмарини, то тут можна потрапити із вогню та в полум’я… Не дуже дові-ряй цим благодійникам.

Вкрай спантеличений, Натаніал не знав, що й сказати, лише знизав плечима. Виходить, його славетний друг не розкриває усіх своїх задумів, щось інше має на думці. Експеримент… Досі Натаніел був переконаний: саме те, що вони роблять тут, і є експеримент, а він, бач, вважає це лише підготовкою… Що ж це за експери-мент може бути?

І раптом майнула думка: а що, коли Девід… став маньяком? Нервове напруження останніх місяців не мо-гло не позначитись на його психіці…

Та, поглянувши на засмагле обличчя, на його спокійні, навіть трохи замріяні очі, Натаніел відігнав цю думку. Ні, ні, Девід мислить логічно, тверезо, критично оцінює ситуацію, та й взагалі ясно, що він цілком здоровий! А те, що потайливий,— саме життя цього вимагає…

— Не журись, Нат! Все буде добре. Потерпи трохи, незабаром повернешся до сім’ї… — Девід хотів ска-зати про кругленьку суму, що вже лежала на рахунку Ната-ніела, та чомусь стримався, не сказав. Бо справа, зрештою, не в грошах, треба шанувати людські почуття. — Я розумію: дружина, діти…

Його спокійний голос, дружня посмішка розвіяли важкий настрій Натаніела, і вже ситуація на острові не здавалась йому такою похмурою, вже він помічав і хвилі, і сонце, і пальми… Мудро сказав якось Девід: мозок людини — думаюча маса, яку треба відповідно організувати й настроїти!..

Повернулися до лабораторії і одразу поринули в роботу. З’явився Дафф, але чомусь не сів за свій робо-чий стіл, а тільки пройшовся сюди-туди, ніби чогось шукаючи, і одразу шмигнув за двері. Девід і Натаніел зди-вовано перезирнулися. Та вони б не дивувалися, коли б знали те, що знав цей Дафф. Годину тому Рада Безпеки одностайно вирішила

застосувати превентивні санкції проти Південної Республіки, щоб запобігти порушенню миру, який людство добуло великими жертвами. Як зреагує на це уряд Південної Республіки — ще невідомо, але боса викликав прем’єр-міністр, і той уже відлетів з острова, лишивши замість себу Даффа, який до того ж мав інструкції від Секретної служби із самої столиці. І ніхто не знав, Дафф у тому числі, що збігає останній день їхньої роботи на острові Сирен.

Вечір пройшов звичайно, якщо не рахувати того, що "з технічних причин" було припинено подачу стру-му до всіх житлових приміщень, і екрани телевізорів скидалися на більма. Острів оповила тиша.

У котеджі Девіда було, мабуть, найтихіше; телевізор мовчав, і Террі мовчала. Сам Девід нервував, не знаючи, за що б його взятися. То мовчки сидів у кріслі, то ходив по всій квартирі, не знаходячи собі місця. На-решті зайшов до спальні і, побачивши, що дружина не спить, присів на край ліжка. Заговорив глухим, трохи хрипким голосом:

— Террі, послухай… Я розумію твій настрій, але ж і ти мене зрозумій. Постарайся, люба… — Террі не обізвалася, він трохи помовчав, поглядаючи на її золотаву голову, потім продовжував: — Не думай, що я отак живу для власної приємності, міщанської втіхи, насолоди. Коли б у мене була така життєва філософія, я був би схожий на сліпого, котрий у темній кімнаті ловить чорного кота, якого там немає. Незабаром ти дізнаєшся про все — чуєш? — про все. В житті кожної людини бувають критичні моменти. Ось такий настає і для нас… Ско-ро звільнимось, вийдемо на волю! А зараз… ну, скажи, що ти не гніваєшся на мене, скажи…

Террі мовчки дивилась на стелю.

— Ну, тоді давай зіграємо! Ти ж любиш… Моцарта.

Як він зрадів, коли Террі, накинувши халат, пішла до рояля! Аж усміхнувся. Взяв свою легеньку скрипо-чку, притиснув підборіддя до деки. Вже перші акорди, що зазвучали від доторку її пальців,— ніжні, прозорі, дзвінкі, озвалися хвилею щастя. Вона почала його улюблену "Фантазію".

Ще мить, і смичок рушив у свою чарівливу подорож, і вже їх огорнуло якесь трепетне, прекрасне почут-тя. Обоє опинилися у фантастичному світі, а навколо — барвисте сяйво, що поєднало землю і небо. То щемли-ве, то солодке відчуття стискувало серце — Террі ніколи ще не грала з таким натхненням. Наче передчувала, що це востаннє…

Перед світанком, саме в той час, коли темрява ще не поступається світлу нового дня, острів Сирен про-кинувся від реву моторів. Дрижали шибки у вікнах, хиталися, вібрували люстри, наче від землетрусу.

Девід миттю вискочив на веранду. Роззирнувся ще сонними очима — у передсвітанковому небі боввані-ли грудомахи вертольотів. Десант!

Метнувся у спальню — Террі схопилась у самій сорочці, — загукав:

— Нарешті сталося!

— Нар-решті, нар-решті, — обізвався з клітки Ара.

— Що сталося? — скрикнула Террі.

— Те, на що я сподівався. Десант! Ох, і молодчина Віра! Бачиш — на машинах знак ООН!..

— А до чого тут Віра?

— Вір-ра, Вір-ра, — повторив папуга.

— Вона таки дотримала слова. З неї буде хороший фізик, а політична діячка вже є... Ох, і ревище!

— Р-ревище... — встрявав у розмову Ара.

Обличчя Террі яснішало, очі зблискували радістю. Аж тепер Девід розповів їй усе: з самого початку він зрозумів, що погарячився, підписавши контракт з расистською клікою, яка плекає далекосяжні агресивні плани. Віра теж була такої думки і не приховувала цього. Почали разом шукати виходу. І знайшли. Оту "легенду" з нещасним випадком вифантазувала Віра — недаремно ж ще в школі брала участь у самодіяльності, батьки вже думали, що з неї буде артистка, та любов до фізики перемогла. Ну, і вся ота кампанія в пресі — це те, про що її просив сам Девід, бо нащо йому озброювати горил? А піраміди — пристрої для добування гігантської енергії — йому потрібні для космічного експерименту.

— Чому ж ти мені зразу...

Ох, ця Террі, наївна, як дитина! Неначе не знає, як за ними стежили...

— Вони ніколи повністю не довіряли мені. Був момент, коли я подумав, що провалився. Довелося б зі-рвати острів...

— Зір-рвати остр-рів, — повторив Ара.

А вертольоти все спускалися й спускалися з неба — певне, кілька авіаматок направило сюди об’єднане людство. З машин вискакували озброєні солдати і швидко займали позиції. Високо в небі кружляли винищува-чі, там уже світило сонце, і вони здавалися золотими стрілами.

Операція завершилася менш як за годину. Гарнізон острова склав зброю — чи то з наказу його команду-вання, чи тому, що опір був би цілком безнадійний. Солдати ООН — з-під касок виднілися чорні, білі, жовті обличчя — зайняли вежу, стали на варті коло арсеналу і лабораторії. Увесь персонал Південної Республіки — як військовий, так і цивільний, негайно почали перевозити на пасажирський теплохід, що білів на рейді.

Девід і Террі стояли на веранді, коли побачили в кінці алеї джип із прапором ООН. Здогадалися: то їде командувач. Террі сяяла, мов іменинниця.— адже здійснилась її мрія, расистські авантюристи зазнали краху!

Машина під’їхала так близько, що вже видно було обличчя людей, які сиділи в ній, — три ряди по троє.

— Віра! — вигукнула Террі. — Бачиш — там Віра, це вона, правда?

— Вір-ра, Вір-ра, — обізвався з клітки стривожений птах.

Девідові також здалося, що в машині сидить Віра, але він не встиг вимовити й слова, як гримнув постріл, і побіля вуха йому цьвохнула куля. На веранду посипались осколки пластикових плиток.

Террі миттю помітила, звідки стріляли.

— Онде він, на пальмі, негідник! — Ставши поперед Девіда, вона вказувала рукою на високу пальму лі-віше алеї.

— Назад, назад, Террі! — Девід ухопив її за талію, але не встиг відтягнути. На тій пальмі знову зблисну-ло, гримнув постріл. Террі здригнулася, одразу обм’якла, стала неймовірно важкою. — Террі…

Прострочила автоматна черга і, обламуючи зелені віяла, на землю гупнув той, що стріляв у Девіда й Тер-рі. Згодом труп упізнали. То був Дафф.

Але Девід не чув ні стрілянини, ні гамору й крику. Його наче оглушило, нічого не чув і не бачив, окрім Террі. Поніс її в кімнату, поклав на канапу, тремтячими пальцями хапав якесь шмаття, тулив їй до грудей, намагаючись зупинити кров. Очі йому застилала сіра пелена, а в голові наче молотом гупало: "Загинула… загинула Террі…"

VI. ВІСТІ З ІО

Кожен, хто працював на острові Сирен, очікував на цю космічну передачу з особливим почуттям і на-строєм. А надто Віра Малахова. Задовго до початку сеансу зв’язку дівчина позирала на годинника і вийшла з лабораторії, не діждавшись закінчення робочого дня. Ходила попід пальмами, зовні спокійна, безжурна, а на-справді — як на голках. Дивилась на морську синяву, що широкою смугою обрамляла острів, а уява малювала давно зниклі образи, витворювала їх зримо, чітко, хоч Віра зовсім і не бажала цього. Там он була красива гора, яка зникла під час пробного вибуху, а там Віра впала, натираючи собі очі перцем…

Три довгих роки промайнуло з того часу, а вона й зараз чує постріли і зойки, бачить смертельно-бліде обличчя Террі, страшні, наче божевільні, очі Девіда…

Ясна річ, переживши таку трагедію, він не міг залишатися тут і почав кампанію за організацію експедиції до Юпітера.

Віра зітхає й мимоволі дивиться на вечірнє небо — ні, ще не зійшов. Кортіло ж і їй полетіти разом з Девідом, ой, як же кортіло! Один з кількох найвідоміших фізиків планети! Але, мабуть, не лише це вабило Віру до нього… Який він красивий був у хвилину прощання! Красивий і ніжний… Але несхитний у здійсненні своїх намірів. Боже, як вона хотіла,

щоб він лишився тут, як тільки не вмовляла! Справді, хіба екіпажі двох космічних кораблів не доставили б ті піраміди в космос без нього? Так ні, він конче мусить бути там — а раптом дове-деться міняти параметри експерименту. І не тільки сам полетів, але ще взяв і Натаніела. "Попрацюйте, Віро, кілька років без нас. Ось вам чорновий начерк проекту, і, поки ми повернемось, ви сконструюєте експериментальну модель. Умови для праці тут ідеальні, острів Сирен переходить під егіду ООН, бо був незаконно загарбаний Південною Республікою, так що ніякі воєнні аномалії вам не заважатимуть..."

Сумовиті тони позначали його слова, помітно було, що йому й самому хотілося б лишитися та збудувати ним же задуманий анігіляційний реактор, але проект С-2 все-таки переважив. Віра дивується: хіба зробити керованою, приручити анігіляцію — це менше, аніж бомбувати Юпітер? Фізики, запрошені сюди, на острів Сирен, мало не остовпіли, такі були вражені, дізнавшись про тему роботи. Анігіляційний реактор? Неймовірно! Фантастично! А Девід вважає це епізодом у своїх наукових пошуках. "Юпітер — ось найголовніша моя тема,— сказав у відповідь на її умовляння лишитись. — Принципи побудови анігіляційного реактора мені ясні, споді-ваюся, що ваша потужна група здійснить цей проект. А от Юпітер... Моя мрія, моє життя. Справді велетенське завдання, яке будь-коли випадало на долю людини".

Авжеж, гігантське. Віра прекрасно усвідомлює, що в сьогоденні криються зерна майбутнього, і треба ду-мати, дбати про це майбутнє.

Вона переклала книгу Девіда Кінга "Молодший брат Сонця" ще з рукопису. Це суто науковий твір, проте хвилює, захоплює, кличе до великого діяння. І хто з учених, політиків чи дипломатів не подав голосу за цю іс-торичну експедицію до Юпітера? Таких не знайшлося, і не дивно. Кожному, хто хоч трохи відчуває пульс міжнародного життя, ясно, що така експедиція — а вона не під силу одній країні — зближує народи планети. Це яскравий вияв мирного співіснування, найвищий пік

у розвитку самої науки. І Девід вирішив летіти, бо це ж його ідея, його задум, його заповітна мрія.

Може, й справді йому, як авторові проекту, належить бути там? Хіба можна до кінця зрозуміти незвичайну людину? Але ж Вірине серце чомусь болісно стискується, ще мить, і холодок млосно проймає груди. Як вони там віч-на-віч з гігантом планетної сім'ї? Які новини принесе сьогодні тоненький лазерний промінь з космічної далини? Все-таки на Землі затишніше, хоч і біля анігіляційного реактора…

Ох, цей реактор!.. Малахову аж пересмикнуло, коли згадала, як через необережність одного патлатого молодика мало не сталося вибуху… Але все-таки вони просунулись далеко вперед, бо зрозуміли головне: цю фортецю природи не можна брати штурмом, а тільки облогою!

Зиркнула на годинника — лишається кілька хвилин, можна й запізнитися… Пришвидшила крок, а далі побігла, хоч вузенька спідничка й заважала. Прозвучали позивні, з відчинених вікон сусідніх котеджів уже за-лунав голос диктора.

Вскочила до вітальні захекана, сердита сама на себе. Клацнула вмикачем і почула кінець речення;

— …великого вченого нашого часу.

Поволі, наче з туману, на екрані проступило чиєсь обличчя. Зображення було дуже контрастне і часом навіть розпадалося на окремі структурні елементи. Нарешті візерунок стабілізувався, і Віра впізнала Натаніела. Обличчя його було похмуре — втома чи настрій? Говорив сухо, уривисто, і це чомусь тривожило Віру.

— Іо — планетка більша за Місяць і ближча до Юпітера, ніж Місяць до Землі. Тут не будеш милуватися небом. Похмурий, суворий куток

всесвіту. Особливо грізний нічний бік Юпітера. Встає чорною стіною, гасить зорі, закриває майже все небо, навалюється, падає — от-от розчавить. Враження гнітюче, важко звикнути. Чер-вона пляма Юпітера позирає хижо. Хлопці кажуть: криваве око. Девід назвав пляму віконечком планетного ре-актора. Астрофізичні дослідження показали… цей отвір є каналом, по якому транспортується тепло з надр пла-нети. Девід Кінг вирішив скинути свої піраміди саме на Червону пляму.

"А де ж сам Девід? — подумала Віра. — Чому його не видно?"

Зображення Натаніела зникло. Натомість на екрані з’явилася цятка ракети — наче темний жучок поповз по великому дзеркалу. Збільшення. Добре видно: від ракети-носія відділяються і одна по одній летять до того дзеркала чорні мачинки… їхня траєкторія викривлюється, ось випливає край Червоної плями — о, як вона па-шить! — мачинки летять над нею ріденьким пунктиром і зникають у вогняному вировищі. Ні зблиску, ні бодай найменшого порушення поверхневої структури. "Значить, запрограмовані на глибину, — подумала Віра. — Тільки на яку? Певне ж, і Девід там, на космічному кораблі? Авжеж. Не така в нього вдача, щоб сидіти на базі та спостерігати, як хтось інший робитиме Юпітерові енергетичні ін’єкції".

Знову з’явилось суворе обличчя Натаніела.

— Цілком зрозуміло, що передбачити режим роботи такого "реактора", як Юпітер, неможливо. Довелося ждати. Велися безперервні спостереження, вся наша апаратура працювала безвідмовно і з повним навантаженням. Коли б сталися найменші зміни — чи температури, чи сили світності, магнітного поля тощо,— це було б зафіксовано негайно. Проте характеристики планети і космічного простору біля неї не мінялися…

Віра обіперлася ліктями об коліна, поклала голову на долоні й заплющила очі.

Сухорляве обличчя Натаніела дратувало її. Чого він тягне? Сказав би вже зразу, що сталося. По всьому ж видно, що експедиція не змогла виконати свого завдання, то навіщо бубоніти…

Слухала його довгу й суху інформацію, а уява малювала живі картини. Девід сердиться, насуплює брови, переглядаючи показання електронних систем. Сідає до комп’ютера, ходить по своїй каюті, вірніш сказати — тупцяє, бо де вже там походиш у тисняві, заставленій приладами… Він не хоче, просто не може повірити, що найбільша справа його життя луснула, як мильна бульбашка. Знову обрахунки й обрахунки. Тривога виснажила його, щоки запали, горбатий ніс, здається, побільшав, але очі блищали невгамовною енергією. Певне, якби в цей час зробили фотопсихограму його постаті, то зафіксували б сильне біоелектричне поле навколо всього тіла. А в очах це помітно і без фотографування. Де в нього й бралася та сила! Спав мало, не більше двох-трьох годин на земну добу, і як схопиться, то одразу ж до телефону: викликає чергових операторів, сподіваючись почути щось втішне. Але ситуація не мінялася, характеристики були сталими.

"І чого це Натаніел так детально розводиться? — з якимось підсвідомим острахом подумала Віра. — Це вже не інформація, а репортаж…"

Очей не розплющувала, так їй краще, і монотонний голос, донесений лазерним променем з космосу, про-довжував трансформуватись у живі сцени:

— Коли минули контрольні строки, встановлені Девідом, а картина не мінялася, він вирішив облетіти Юпітер по найближчій орбіті, щоб перевірити характеристики планети за допомогою бортових систем. Не всі схвалювали такий політ, але Девід на це не зважив. Погодився тільки, щоб кораблем керували з бази, — елект-ронна машина витримуватиме найбільш оптимальну орбіту. Готувався до польоту ретельно. Буквально нафар-ширував корабель своїми пристроями та всілякою апаратурою. Капаметр, що реєструє кількість антипротонів,

різних типів аналізатори, гіперонний мікроскоп і навіть тахітрон, величезний тороїд, призначений для переза-рядки атомів. Це був не корабель, а літаюча космічна лабораторія.

Натаніел замовк, і Віра розплющила очі. Нарешті побачила Девіда! Онде він вайлувато йде до корабля, певне, ще не звик до скафандра... Оглянувся, наче подивився у Вірині очі, і той погляд був такий незвичайний, такий гострий, що дівчину чомусь обсипало холодом.

"Дивно, — подумала Віра, стежачи, як Девід заходить у корабель, як закривається люк. — Така відстань у просторі й часі, а заряд емоції долинає..."

Згодом, відтворюючи запис цієї відеопередачі й уже знаючи, що сталося, Віра не могла вгамувати серце, — такий був той погляд щемливий, пекучий. Болісний зойк і водночас торжество могутнього людського духу.

Старт. Ракета поволі, наче нехотя, почала здійматися вгору — чорне веретено на ясному тлі диска Юпі-тера.

Коли ракета зникла, знову зазвучав голос Натаніела, наче прокручувались залізні жорна. Неповних три витки зробив корабель за командами з бази. Потім Девід раптом повідомив, що переходить на автономне керу-вання. Це не було передбачено програмою, але ніяких пояснень він не дав. Радіозв’язок перервався. Востаннє корабель Девіда спостерігали над Червоною плямою, після чого він зник. Саме в цей час було зареєстровано перший протуберанець, який знявся над Червоною плямою Юпітера на висоту п’ять тисяч кілометрів. Чи пов’я-зано це явище з фактом зникнення корабля Девіда Кінга, ще не встановлено. Сам Натаніел схиляється до тієї думки, що Девід перезарядив речовину корабля, створивши в такий спосіб свою останню бомбу з антиматерії й викликавши потужний анігіляційний вибух. Чи це було продумано заздалегідь, чи це наслідок аварії — невідо-мо та й навряд чи коли стане

відомо. Таємниця трагічного кінця Девіда Кінга похована в розбурханих надрах Юпітера.

Як би там не було, але Юпітер прокинувся, його активність посилюється з кожною годиною. Немає сум-ніву — запрацювали нові могутні джерела енергії. Юпітер почав випромінювати у видимій частині спектра. Яскравість його зростає.

Експедиція вже не могла залишатись на Іо і перебазувалась на безпечнішу відстань, обравши для цього Каллісто, що обертається навколо Юпітера на відстані майже два мільйони кілометрів.

Натаніел ще говорив про останні спостереження Юпітера, але Віра вже не слухала. Звістка про загибель Девіда потрясла її до глибини душі.

Вийшла до моря, але не чула й не бачила його вечірніх хвиль. Поглянула на темно-синє небо і стала як укопана: Юпітер сяяв так, що в його промінні губилися зорі. Справді, молодший брат Сонця!..

І ще подумала Віра: хіба це трагічна доля — запалити нове Сонце?